

BOSHLANG'ICH TA'LIMDA ZAMONAVIY TA'LIM TEXNOLOGIYALARINI QO'LLASH SAMARADORLIGI

Toshpo'latova Sevinch Xudoyberdi qizi

Termiz Iqtisodiyot va Servis Universiteti

5.24 guruh talabasi

Annotatsiya

Mazkur maqolada boshlang'ich ta'lim tizimida zamonaviy ta'lim texnologiyalarini qo'llashning nazariy asoslari, ularning o'quvchi shaxsini rivojlantirishdagi o'rni va ahamiyati, o'qituvchilarning innovatsion faoliyatini tashkil etish masalalari yoritilgan. Shuningdek, interfaol metodlar, AKT vositalari va ilg'or pedagogik yondashuvlarning amaliy qo'llanishi hamda ularning samaradorligi tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: boshlang'ich ta'lim, pedagogik texnologiya, innovatsiya, interfaol metod, axborot texnologiyasi, samaradorlik, kompetensiya.

Kirish

XXI asrda ta'lim tizimi tez sur'atlar bilan rivojlanib, yangicha metodlar, texnologiyalar va yondashuvlarni joriy etishni talab qilmoqda. Boshlang'ich ta'lim — shaxsning bilim, ko'nikma va malakalarini shakllantirishda eng muhim bosqichdir. Shu sababli, bu davrda o'qituvchining har bir metodik qarori bolada bilimga bo'lgan munosabatni, tafakkurni va muloqot madaniyatini belgilaydi.

Boshlang'ich ta'limda zamonaviy ta'lim texnologiyalarining nazariy asoslari

Zamonaviy ta'lim texnologiyalari deganda o'qitish jarayonini ilg'or, ilmiy asoslangan va o'quvchining faol ishtirokiga asoslangan usul, metod hamda vositalar tizimi tushuniladi. Bu texnologiyalar an'anaviy o'qitishdan farqli ravishda o'quvchini bilim oluvchi emas,

balki bilim yaratuvchi subyekt sifatida ko‘radi, o‘qituvchi va o‘quvchi o‘rtasida hamkorlik muhitini yaratadi, refleksiya, tahlil va ijodkorlikni rivojlantiradi.

Boshlang‘ich ta’lim jarayonida zamonaviy texnologiyalarni tatbiq etish

Boshlang‘ich sinflarda dars jarayoni o‘quvchilarning yosh psixologiyasiga mos, qiziqarli va faol ishtirokni ta’minlovchi shaklda bo‘lishi zarur. Interfaol metodlar, AKT vositalari va o‘yinli texnologiyalar bu jarayonning samaradorligini oshiradi.

Zamonaviy ta’lim texnologiyalarining samaradorligi tahlili

Zamonaviy texnologiyalarni tatbiq etish natijasida darsga qiziqish va ishtirok faolligi ortadi, o‘quvchilarda mustaqil fikrlash va muloqot ko‘nikmalari shakllanadi, dars jarayoni ijodiy va demokratik ruhda kechadi, baholash tizimi esa motivatsion tus oladi.

Boshlang‘ich ta’lim o‘qituvchisining zamonaviy kompetensiyalari

Zamonaviy pedagog quyidagi kompetensiyalarga ega bo‘lishi kerak: axborot-kommunikatsion kompetensiya, innovatsion kompetensiya, ijtimoiy-kommunikativ kompetensiya va refleksiv kompetensiya. O‘qituvchi darsda texnologiyani tanlashda o‘quvchilarning yosh, individual va psixologik xususiyatlarini inobatga olishi lozim.

Zamonaviy ta’lim texnologiyalarining mohiyati va maqsadi

Zamonaviy ta’lim texnologiyalarining asosiy maqsadi — o‘quvchini dars jarayonida faol ishtirok etishga undash, uning mustaqil fikrlash, izlanish va tahlil qilish qobiliyatlarini shakllantirishdir.

Bu texnologiyalar ta’limni “o‘qituvchi markazli” tizimdan “o‘quvchi markazli” tizimga o‘tkazadi. Natijada:

O‘quvchi o‘z bilimining yaratuvchisiga aylanadi;

O‘qituvchi yo‘naltiruvchi, maslahat beruvchi rolni bajaradi;

Dars jarayoni o‘zaro muloqot, tahlil, muhokama asosida kechadi.

Boshlang‘ich ta’limda qo‘llaniladigan asosiy innovatsion yondashuvlar

Boshlang'ich sinflarda quyidagi innovatsion texnologiyalar ayniqsa samarali natija beradi:

Muammoli o'qitish texnologiyasi

Bu texnologiyada o'qituvchi o'quvchiga tayyor javob bermaydi, balki ularni muammoli vaziyat orqali mustaqil fikrlashga yo'naltiradi.

Masalan, "Tabiatshunoslik" darsida "Nima uchun o'simliklar quyoshga qarab o'sadi?" degan savol orqali o'quvchi izlanishga o'rganadi.

Loyihaviy o'qitish

Loyiha asosida o'qitish o'quvchilarning tadqiqot olib borish, ma'lumot yig'ish, tahlil qilish va xulosa chiqarish ko'nikmalarini shakllantiradi.

Masalan, "Mening ona shahrim" loyihasi orqali o'quvchilar geografiya, tarix va ona tili fanlarida o'rgangan bilimlarini birlashtiradi.

Modulli ta'lim texnologiyasi

Bu texnologiyada darslar ma'lum mavzular asosida modullarga bo'linadi. Har bir modul yakunida o'quvchi o'zini baholaydi, o'zlashtirish darajasini biladi.

Klaster (g'oya xaritasi) texnologiyasi

Bu texnologiya yordamida o'quvchi mavzuni tizimli ravishda tushunadi. Masalan, "Ona tabiat" mavzusida asosiy g'oya atrofida "o'simliklar", "hayvonlar", "inson" kabi tarmoqlar tuziladi.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining roli

AKT ta'lim jarayonida nafaqat vosita, balki metodik yondashuv sifatida ham muhim. Boshlang'ich sinfda multimedia vositalaridan foydalanish quyidagicha samaradorlik beradi:

O'quvchi e'tiborini darsga jalb qiladi;

Murakkab mavzularni vizual tarzda tushuntiradi;

Interaktiv mashqlar yordamida bilimni mustahkamlaydi.

Samaradorlikni baholash mezonlari

Zamonaviy texnologiyalarni qo'llash samaradorligini aniqlash uchun quyidagi mezonlardan foydalanish mumkin:

Darsga o'quvchilarning qiziqish darajasi;

Mustaqil fikrlash, savol berish va muhokama qilish faolligi;

Mavzuni o'zlashtirish darajasi (test, amaliy topshiriqlar orqali);

O'quvchilarning ijodiy ishlari va loyihalar sifati;

Jamoaviy faoliyatda ishtirok etish ko'nikmasi.

Xulosa

Boshlang'ich ta'limda zamonaviy ta'lim texnologiyalarini qo'llash — bu o'qitish jarayonini sifat jihatidan yangi bosqichga olib chiqishning asosiy omilidir. Ilg'or texnologiyalar darsni qiziqarli qiladi, o'quvchilarni faollikka undaydi, ularni mustaqil va ijodkor shaxs sifatida shakllantiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-4312-son Qarori. – 2019-yil.
3. Xodjayeva N. Pedagogik texnologiyalar va interfaol metodlar. – Toshkent: TDPU, 2021.
4. Jalolova M. Boshlang'ich ta'lim metodikasi. – Toshkent: Fan, 2020.
5. G'ulomova D. Innovatsion pedagogika asoslari. – Toshkent: Iqtisod-Moliya, 2022.
6. Internet manbalari: www.edu.uz, www.ziynet.uz